

VALLAN SOSIAALISESTA RAKENTEESTA, TULEVAISUUDEN NÄKÖALOISTA JA LIKVIDAATTORUUDESTA

Otsikossa mainitut kysymykset ovat tärkeydeltään eräällä ensimmäisistä, ellei aivan ensimmäisellä tilalla sellaisen marxilaisen katsantokannoissa, joka haluaa saada selvää itseään ympäröivästä todellisuudesta. Vuosien 1908—1910 kaudessa sinänsä on epäilemättä jotain omalaatuista. Yhteiskunnan ja vallan sosiaaliselle rakenteelle ovat luonteenomaisia muutokset, joita ymmärtämättä ei voida ottaa askeltakaan millään yhteiskunnallisen toiminnan alalla. Näiden muutosten ymmärtämisestä riippuu kysymys, joka koskee tulevaisuuden näköaloja; tällä ymmärtämisellä ei tietenkään tarkoiteta joutavaa arvailamista sen suhteen, jota kukaan ei tiedä, vaan poliittisen ja taloudellisen kehityksen perusluontoisia tendenssejä — niitä tendenssejä, jotka yhdessä määräävät maan lähitulevaisuuden, niitä tendenssejä, jotka määräävät jokaisen tietoisien yhteiskunnallisen toimihenkilön tehtävät ja hänen toimintansa suunnan ja luonteen. Tämä viimeksi mainittu kysymys tehtävistä, toiminnan suunnasta ja luonteesta liittyy vuorostaan mitä läheisimmin likvidaattoruuskysymykseen.

Sen tähden ei ole ihmeellistä, että jo vuonna 1908, heti kun selvisi tai alkoi selvitä, että edessämme on eräänlainen uusi, omalaatuinen ajanjakso Venäjän historiassa, marxilaiset asettivat päiväjärjestykseen kysymykset nimenomaan vallan sosiaalisesta rakenteesta, tulevaisuuden näköaloista ja likvidaattoruudesta, osoittivat näiden kysymysten erottamattoman yhteyden ja alistivat ne järjestelmällisen pohdinnan alaiseksi. Edelleen, he eivät rajoittuneet pelkkään pohdintaan — se juuri olisi ollut kirjallisuusharrastelua sanan pahimmassa merkityksessä, se olisi ollut mahdollista

vain niiden intelligenttien väittelykerhossa, jotka eivät tajua vastuunalaisuuttaan ja ovat huolettomia politiikan suhteen,— ei, he kehittivät pohdinnan tuloksista tarkan määritelmän, jota voi pitää ohjeenaan kuka tahansa, ei ainoastaan kyseisen kirjallisuuskerhon jäsen eikä ainoastaan henkilö, joka tavalla tai toisella on sidottu tiettyyn intelligenttikategoriaan, vaan jokainen tietoinen luokan edustaja, joka pitää marxilaisuutta ideologianaan. Tämä tarpeellinen työ saatettiin päätökseen vuoden 1908 loppuun mennessä.

Mitkä ovat tuon työn tärkeimpiä tuloksia, sen olen jo sanonut aikakauslehtemme 2. numerossa. Tohdin lainata siitä muutamia rivejä tehdäkseni myöhäisemmän esitykseni ymmärrettäväksi.

„Venäjän valtiojärjestelmän kehitys viimeisten kolmen vuosisadan aikana todistaa meille, että se on muuttanut luokkaluonnettaan erääseen määrättyyn suuntaan. XVII vuosisadan monarkia bojaariduumineen ei muistuta XVIII vuosisadan virkamies- ja aatelismonarkiaa. XIX vuosisadan alkupuoliskon monarkia ei ollut sitä, mitä oli vuosien 1861—1904 monarkia. Vuosina 1908—1910 hahmotui selvästi uusi vaihe, joka merkitsee *jälleen yhtä askelta* siihen samaan suuntaan, jota voitaneen sanoa porvarilliseen monarkiaan tähtääväksi suunnaksi. Tähän askeleeseen liittyy läheisesti myös III Duuma ja nykyinen agraaripolitiikkamme. Uusi vaihe ei näin ollen ole sattuma, vaan omalaatuinen porras maan kapitalistisessa kehityksessä. Ratkaisematta entisiä ongelmia, kykenemättä niitä ratkaisemaan ja siis *poistamatta niitä* tämä uusi vaihe vaatii soveltamaan uusia menetelmiä entisten ongelmien entisen ratkaisun valmistelussa” (№ 2, s. 43). Ja muutamia rivejä alempana: „Ne, jotka kiistävät tai eivät ymmärrä... että edessämme ovat entiset ongelmat, että olemme menossa niiden entistä ratkaisua kohti, ne luopuvat *todellisuudessa* marxilaisuuden kannasta, ne osoittautuvat *todellisuudessa* liberaalien vangeiksi (kuten hra Potresov, hra Levitski y.m.)” (s. 44)*.

Olkoon kunkin suhde millainen tahansa näissä väitteissä ilmaistuun ajatuspiiriin, mutta tuskinpa voitaneen kieltää tämän kyseisen kauden arvion eri osien mitä läheisintä

* Ks. tätä osaa, ss. 51—52. *Toim.*

yhteyttä ja vuorovaikutusta. Ottakaamme esim. vuoden 1906 marraskuun 9 päivän asetus (vuoden 1910 kesäkuun 14 päivän laki): kerrassaan kiistämätöntä on, että sillä on selvästi ilmaistu porvarillinen luonne ja että se merkitsee periaatteessa käännettä siinä agraaripolitiikassa, jota „huippukerrokset” ovat noudattaneet kauan aikaa yhteisöön ja osuusmaanhallintaan nähden. Mutta periaatteettomimmatkaan, tuulahduksille alttiimmatkaan henkilöt, sellaiset kuin kadetit, eivät ole tähän mennessä rohjenneet väittää, että tuo periaatteellinen käänne olisi *jo* ratkaissut kysymyksen, luonut *jo* uudet kapitalistisen talonpoikaistalouden perustat, poistanut *jo* entiset ongelmat. Vuoden 1910 kesäkuun 14 päivän lain yhteys III Duuman vaalijärjestelmään ja sen sosiaaliseen kokoomukseen on ilmeinen: tuota lakia ei olisi voitu saattaa voimaan eikä toteuttaa useita toimenpiteitä sen sovelluttamiseksi käytännössä muutoin kuin keskusvallan ja feodaali- (käytämme tätä hieman epätarkkaa yleiseurooppalaista sanontaa) tilanherrojen sekä kauppa- ja teollisuusporvariston huippukerrostien liittoutumisen avulla. Edessämme on siis maamme *koko* kapitalistisen kehityksen omalaatuinen aste. Estääkö tämä aste feodaalityyppisten maanomistajien „vallan ja tulojen” — sosiaalisessa mielessä sanottuna — säilymisen? Ei, ei estä. Niin tällä kuin kaikilla muillakin aloilla tapahtuneet muutokset eivät poista vanhan järjestelmän *peruspiirteitä*, yhteiskunnallisten voimien entistä keskinäistä suhdetta. Tämä tekee ymmärrettäväksi tietoisien yhteiskunnallisten toimihenkilöiden perustehtävän, jona on näiden uusien muutosten huomioon ottaminen, niiden „hyväksikäyttäminen”, niiden omaksuminen — jos niin voisi sanoa — antautumatta samalla avuttomana virran vietäväksi, heittäväksi pois entistä pakaasia, säilyttäen tärkeimmän myös toimintamuodoissa eikä ainoastaan teoriassa, ohjelmassa ja politiikan periaatteissa.

Herää kysymys, miten ovat suhtautuneet tähän „kirottuihin kysymyksiin” muotoiltuun vastaukseen, tähän tiettyjen katsomusten suoraan ja selvään esitykseen ne „aatteelliset johtajat”, jotka ovat ryhmittyneet „Vozrozhdenijen”, „Zhiznin”, „Delo Zhiznin”, „Nasha Zarjan” y.m. sen tyyppisten julkaisujen ympärille, herrat Potresov ja Martov, Dan ja Axelrod, Levitski ja Martynov? He nimittäin eivät ole suhtautuneet niihin kuten poliitikot, „aatteelliset

johtajat”, vastuunalaiset publisistit, vaan kuten kirjailijaryhmä, intelligenttikerho, kuten kirjoittlevan veljeskunnan vapaiden ryhmien partisaanit. He ovat alentuvaisesti hihittäneet — ihmisinä, jotka osaavat pitää arvossa liberaalien salongeissa vakiintunutta muotia ja ajanhenkeä — tuolle vanhentuneelle, aikansaeläneelle, hassulle pyrkimykselle antaa muotoiltu vastaus kirottuihin kysymyksiin. Mitä virkaa on tuolla muotoilulla, kun voidaan kirjoittaa missä tahansa, mistä tahansa, mitä tahansa ja miten tahansa? Kun hrat Miljukovit ja hrat Struvel tarjoavat mainion näytteen niistä kaikista eduista, mukavuuksista ja edullisuuksista, joita koituu suorien vastausten, tarkkojen mielipideilmausten, muotoiltujen professions de foi * j.n.e. välttämisestä? Kun Ivan Muistamattomat (ja varsinkin Ivanit, jotka eivät mielellään muistele sitä, mikä oli ennen muotoiltu) nauttivat kunniaa ja arvonantoa mitä laajimmissa „yhteiskunta”-piireissä?

Niinpä kolmeen vuoteen emme ole havainneet koko tämän kirjailijajoukkion taholta pienintäkään yritystä asettaa vastapainoksi oma muotoiltu vastauksensa „kirottuihin kysymyksiin”. Vihjauksia ja sisällyksettömiä hypoteeseja on ollut vaikka kuinka paljon, mutta ei ainoatakaan suoraa vastausta. Kyseessäolevan joukkion luonteenomaisena erikoispiirteenä on ollut kiintymys *löyhyyteen*, t.s. juuri sellaiseen piirteeseen, joka tunnustettiin *likvidaattoruuskäsitteen* ainesosaksi mitä selvimmin, tarkimmin ja ilman mitään kaksimielisyyttä *jo silloin*, kun annettiin suora vastaus kirottuihin kysymyksiin. Likvidaattoruuden eräitä peruspiirteitä onkin juuri se, että kuljetaan löyhänä virran mukana, ihastellaan omaa löyhyyttä ja „vedetään risti” kaiken sen yli, mikä on vastakohtaista nykyiselle löyhyydelle. Opportunistit ovat aina ja kaikkialla antautuneet passiivisina virran vietäväksi, tyytyneet vastaamaan „silloin tällöin”, edustajakokouksesta (juoppouskokouksesta) toiseen (tehdasväen kokoukseen)⁵⁸, tyytyneet yhtymään „yhdistyksestä” (vaikkapa mitä arvossapidetyimmistä ja hyödyllisimmistä: ammatti-, kulutus-, kulttuuri-, raittius- y.m. yhdistyksestä) toiseen j.n.e. Likvidaattoruus on summa tendenssejä, jotka ovat ominaisia kaikenlaiselle opportunistille yleensä ja ilmenevät tietyissä konkreetti-

* — ohjelmien. Toim.

sisä muodoissa eräänä yhteiskunnallis-poliittisena suuntauksena eräällä Venäjän historian kaudella.

Historia on säilyttänyt vain kaksi tarkkaa likvidaattorien lausuntoa yllä mainitusta „suorasta vastauksesta” (kirotuihin kysymyksiin). Ensimmäinen lausunto: laatusana porvarillinen pitäisi vaihtaa laatusanaan plutokraattinen.— Tällainen vaihtaminen olisi kuitenkin aivan väärä. Vuosien 1861—1904 kausi osoittaa meille, että elämän mitä erilaisimmilla aloilla plutokratian vaikutus on kasvanut ja että sen vaikutus on monesti jopa määrääväkin. Vuosien 1908—1910 kaudella me huomaamme, *erotukseksi* „plutokratiaista”, tuloksia siitä, kun porvaristo, tiedoten itsensä luokaksi ja ottaen huomioon ne opetukset, joita edellinen kolmivuotiskausi oli antanut sen luokkatietoisuudelle, luo ideologian, joka on periaatteellisesti vihamielinen sekä sosialismille (ei yleiseurooppalaiselle eikä yleensä sosialismille, vaan nimenomaan venäläiselle sosialismille) että demokratialle. Eikä siinä kaikki. Porvaristo on järjestynyt yleiskansallisessa mitassa, t.s. nimenomaan luokkana, jonka tietty osa on vakituisesti edustettuna (ja varsin vaikuttavasti edustettuna) III Duumassa. Ja vihdoin myös vuosien 1908—1910 agraaripolitiikassa on systeemi, joka noudattaa tiettyä porvarillisen agraarijärjestelmän suunnitelmaa. Tuo suunnitelma „ei ole luonnistunut” tähän mennessä, se on epäilemätöntä, mutta tuo epäonnistuminen on *erään* porvarillisen systeemin epäonnistumista, samalla kun *plutokratiaa* on epäilemättä „onnistanut” maaseudulla: t.s. maaseudun plutokratia varmasti hyötyy vuosien 1908—1910 agraaripolitiikasta, mutta se porvarillinen järjestelmä, jolle uhrataan niin paljon, ei vielääkään ota „järjestyäkseen”. Sanalla sanoen „plutokraattinen”-termin ehdottaminen on joka suhteessa epäonnistunut ja siinä määrin epäonnistunut, että likvidaattorit itsekkin katsovat nähtävästi paremmaksi unohtaa tuon ehdotuksensa.

Toinen lausunto: edellä mainittu vastaus on muka väärä siksi, että se päättyy neuvon „tuppautua sinne, missä kerran”⁵⁹... epäonnistuttiin. Tuo lyhyt, mutta tarmokas lausunto on arvokas sen vuoksi, että se on selvässä muodossa ilmaissut yhteenvedot likvidaattorien kaikista kirjallisista esiintymisistä, Potresovin „Yhteiskunnallisesta liikkeestä” alkaen aina „Nasha Zarjassa” olleeseen hra Levitskin kirjoitukseen saakka. Tuon lausunnon sisältö on

täysin kielteinen; se rajoittuu „tuppautua sinne”-pyrkimyksen tuomitsemiseen, antamatta minkäänlaisia edistäviä viitteitä siitä, *minne* pitäisi „tuppautua”. Ajelehtikaa muka niinkuin ajelehditaan, niinkuin „kaikki” ajelehtivat, jota vastoin turhaa on tehdä yleistyksiä siitä, mihin se johtaa ja on johtava.

Mutta niin mielellään kuin opportunistit tahtoisivatkin olla rauhassa kaikilta yleistyksiltä ja välttää „epämieluisia” keskusteluja suorasta vastauksesta „kirottuihin kysymyksiin”, niin se on kuitenkin mahdotonta. Kun karkotat luonnon ovesta ulos, niin se lentää ikkunasta sisään. Historia on tehnyt ivaa: ne samat likvidaattorit, jotka mielellään sanovat itseään „edistykselliseksi”, „vanhoillisuutta” vieroviksi ihmisiksi ja jotka vuonna 1908 nyrpistivät halveksuvasti nenäänsä sellaisille viittauksille, että on vastattava suoraan, joutuivat *noin puolitoista vuotta myöhemmin*, kesällä 1910 pakostakin ottamaan huomioon nuo viittaukset. Ja siihen heidät pakottivat heidän oman leirinsä tapahtumat. Juuri kun oltiin pääsemäisillään koko suorasta vastauksesta, jota vaadittiin jossain siellä halveksituissa, aikansaeläneissä, luutuneissa, mitättömissä, ilkimielisissä „toivottomissa piireissä” — niin yht’äkkiä, puolitoista vuotta myöhemmin likvidaattorien omassa keskuudessa syntyy „virtaus”, joka niin ikään vaatii suoraa vastausta ja antaakin uskaliaasti suoran vastauksen!

„Uskaliaan” osassa esiintyi, kuten oli odotettavissakin, J. Larin, mutta tällä kertaa hän ei enää esiintynyt yksin. Kuten tunnetaan, Larin on opportunistien enfant terrible*. Hänen erikoisuutenaan on se opportunistien mielestä mitä pahin puutteellisuus, että hän suhtautuu vakavasti, vilpittömästi, harkitusti heidän keskuudessaan hahmottuviin tendensseihin, yrittää yhdistää ne jonkinlaiseksi kokonaisuudeksi, miettiä loppuun saakka, saada suorat vastaukset ja tehdä käytännölliset johtopäätökset. Ne, jotka tuntevat Larinin kirjan, jossa puhutaan laajasta työväenpuolueesta — tuo kirja ilmestyi 3—4 vuotta sitten — muistavat varmaankin, miten hän kuristi kuumalla syleilyllään Axelrodin surullisenkuuluisan työväenedustajakokous-aatteen.

Vuoden 1910 maaliskuusta lähtien Larin on alkanut julkaista „Vozrozhdenijessa” artikkelisarjaa nimenomaan

* — tahditon lapsi. *Toim.*

vallan sosiaalista rakennetta, tulevaisuuden näköaloja ja likvidaattoruutta koskevasta kysymyksestä. Häntä on seurannut hra Piletski. Molemmat kirjoittajat, käyden neofyytien innostuksella käsiksi näihin kysymyksiin, joihin he turhaan olivat etsineet suoraa vastausta omasta, likvidaattorien, leiristä, ovat ryhtyneet lyömään olan takaa. Nyky-Venäjän maaorjuudesta on muka turhaa puhuakin, valta on jo muuttunut porvarilliseksi. „Niin toinen kuin toinenkin aines”, sanoo Larin erottaen erikseen paljonpuhutun „kolmannen aineksen”, „voi nukkua rauhassa: vuoden 1905 lokakuu ei ole vuorossa” („Vozrozhdenije” № 9—10, s. 20). „Jos Duumasta tehtäisiin loppu, niin se ennallistettaisiin vieläkin pikemmin kuin sen teki vallankumouksen jälkeen Itävalta, joka kumosi vuoden 1851 perustuslain tunnustaakseen sen uudelleen vuonna 1860, 9 vuotta myöhemmin, ilman mitään vallankumousta ja pelkästään hallitsevien luokkien vaikutusvaltaisimman osan etujen vuoksi sen järjestettyä taloutensa kapitalistiselle kannalle. Hallitsevien luokkien eri kerrosten keskinäinen taistelu on myöhemmin, porvarillisten suhteiden yhteiskunnallisen järjestelmän vakiinnuttua, pakottava ne myös meillä, kuten muuallakin, laajentamaan vaalioikeuden puitteita”... (Sama, s. 26.) „Venäjää kapitalistiseen maailmaan liittävä prosessi... saa päätöksensä myös poliittisella alalla. Tuona päätöksenä on se, että nykyvaiheessa on mahdotonta sellainen *yleiskansallinen* vallankumouksellinen liike, jollainen oli olemassa v. 1905” (s. 27).

„Koska siis valta” (Larinin johtopäätösten mukaisesti) „ei suinkaan ole „melkein kokonaan” maafeodaalien käsissä, niin ei myöskään taistelu „maa- ja tehdaskapitalistien” vallan puolesta feodaaleja vastaan voi muuttua yleiskansalliseksi taisteluksi nykyistä valtaa vastaan” (№ 11, s. 9)... „Tulevaan „yleiskansalliseen nousuun” luottaminen taktillisten linjojen suunnittelussa, merkitsisi antautumista hedelmättömään odottelemiseen” (sama, s. 11). „Ei pidä istua kahdella tuolilla. Jollei vallan sosiaalisessa luonteessa ole mitään muuttunut, niin silloin *täytyy* sekä tehtävien että toimintamuotojen pysyä entisinä, silloin ei auta muu kuin „taistella likvidaattoreja vastaan”. Mutta jos joku tahtoo mennä pitemmälle, *rakentaa* tilalle *uutta* sortuneen, kelpaamattomaksi käyneen entisyyden jatkoksi ja

parannukseksi,— hän tehköön johdonmukaisesti itselleen tiliä *rakentamisen ehdoista*” (sama, s. 14).

No, eikö tuo Larin ole naiivi? Hän vaatii, että opportunistit olisivat „johdonmukaisia” ja „etteivät he istuisi kahdella tuolilla”!

„Vozrozhdenijen” toimitus joutui ymmälle. Ilmoittaen olevansa eri mieltä Larinin kanssa se kirjoittaa 9—10 numerossa: „ajatusten tuoreutta” (Larinilla), *mutta* „J. Larinin artikkelit eivät ole saaneet meitä vakuuttaneiksi”. Nähtävästi toimituksen nimissä 11. numerossa esiintyi Larinia vastaan V. Mirov, joka tunnusti, että Larin ja Piletski edustavat „tiettyä *virtausta*, joka teoreettisessa suhteessa on vielä vähän kehiteltyä, mutta puhuu varsin selvää kieltä” (mitä pahin puutteellisuus opportunistien kannalta katsoen!). „Larin on sivumennen”, kirjoitti hra Mirov, „ja aivan yllättäen kosketellut” (kas niin! aina tuo rauhaton Larin aiheuttaa „varsin selvällä kielellään” epämieluisuuksia ystävilleen!) „myös toista likvidaattoruutta koskevaa kysymystä. Meistä tuntuu siltä, ettei puolueen rakennustyön muotojen ja Venäjän hallituksen luonteen välillä ole kiinteätä yhteyttä ja me varaamme itsellemme oikeuden puhua tästä erikseen” (s. 22, vuoden 1910 heinäkuun 7 päivän numero).

Tämän „me” nimissä „on puhunut erikseen” „Zhiznin” 1. numerossa (30. elokuuta 1910) jo L. Martov, joka sanoi „voivansa vain yhtyä” (s. 4) V. Miroviin ja toimitukseen Larinia vastaan. L. Martov sanoi siis viimeisen sanan koko tässä likvidaattorien keskeisessä väittelyssä.

Tarkastelkaammepa tätä likvidaattoruuden viimeistä sanaa.

Martov käy kuten aina käsiksi asiaan hyvin rajusti ja hyvin... „taitavasti”. Hän alkaa siitä, että „porvariston vallassaoloa eli vallassaolevaa porvaristoa meillä alettiin etsiä huolellisesti heti 3.VI.1907 jälkeen”. „Kesäkuun 3 päivän järjestelmä on Venäjän kauppa- ja teollisuusporvariston valtakomentoa. Tämän kaavan ovat hyväksyneet yhtä hyvin niin mainittu menshevikkikirjailijain ryhmä (Larin, Piletski) kuin sen antipoditkin, oikeauskoiset bolshevikit, jotka vuonna 1908” kirjoittivat „porvarillisen monarkian syntymisestä Venäjällä”.

No, eikö tuo ole „taitavuuden” helmi? Larin moittii Martovia kahdella tuolilla istumisesta tunnustaen suoraan,

kieroilematta ja viekastelematta, että on taisteltava likvidaattoreja vastaan, ellei muuteta kokonaan sitä vastausta kirottuihin kysymyksiin, minkä „oikeauskoiset” antoivat.

Mutta Martov heittää „taitavasti” kuperkeikkaa ilmassa ja yrittää uskotella lukijoille (joilla vuoden 1910 elokuussa ei ollut kerrassaan mitään mahdollisuutta toisen puolen kuulemiseen), että „tuon kaavan” „ovat hyväksyneet yhtähyvin” niin Larin kuin „oikeauskoisetkin”!!

Tuo taitavuus on Bureninin ja Menshikovin taitavuutta ⁶⁰, sillä kainostelemattomampaa... poikkeamista totuudesta on mahdotonta edes kuvitella.

„Kirjallisuusväittelyissä unohdetaan tavallisesti, kuka oikeastaan „alkoi””, kirjoittaa muuten Martov samalla. Se on totta, että sellaista sattuu kirjallisuusväittelyissä, kun kysymyksessä ei ole tarkan, muotoillun vastauksen laatiminen kirottuihin kysymyksiin. Mutta me emme ole tekemisissä nimenomaan kirjallisuus- *emme* *vain kirjallisuus- „väittelyn” kanssa*, niin kuin sen mainiosti, perinjuurin, todenperäisesti ja välittömästi tietää L. Martov, joka johtaa „Zhiznin” lukijoita harhaan. Martov tietää hyvin, millainen on „oikeauskoisten” antama ja kannattama muotoiltu vastaus. Martov tietää hyvin, että Larin ottelee nimenomaan tätä vastausta vastaan sanoen sitä „luutuneeksi kaavamaisuudeksi”, „ilmalintojen rakentelemiseksi” j.n.e. Martov tietää hyvin, että *hän itse* ja kaikki hänen hengenheimolaisensa ja kollegansa ovat hyljänneet „oikeauskoisten” antaman muotoillun vastauksen. Martov tietää hyvin, „kuka oikeastaan alkoi”; kuka alkoi (ja vei loppuun) tarkan vastauksen muotoilemisen ja kuka rajoittui hihittämään ja ilmaisemaan eriävän kantansa antamatta *mitään* vastausta enempää silloin kuin nytkään.

Ei voida kuvitellakaan sen kuohuttavampaa, sen sopimatompaa vehkeilyä kuin on tuo L. Martovin vehkeily! Suoruudessaan ja avomielisyydessään Larin sipaisi kipeästi likvidaattoruuden diplomaatteja myöntämällä (joskin 1½ vuoden kuluttua), ettei ilman suoraa vastausta tulla toimeen. Totuus on karvas. Ja L. Martov yrittää pettää lukijaa kuvailemalla asian sellaiseksi, että Larin muka hyväksyy „samanlaisen kaavan” kuin oikeauskoiset, vaikka nuo kaavat ovat todellisuudessa *vastakkaisia*: Larinin kaava *vie* likvidaattoruuden puolusteluun, „oikeauskoisten” — likvidaattoruuden tuomitsemiseen.

Hämätäkseen vehkeilynsä Martov sieppaa „kaavasta” pois *yhden* sanasen väärentäen siten sen ajatusyhteyden, johon se kuuluu (menetelmä, jonka Burenin ja Menshikov ovat kehittäneet täydellisyyteensä). Oikeauskoiset, uskottelee Martov, ovat kirjoittaneet „porvarillisen monarkian syntymisestä Venäjällä”, — Larin kirjoittaa, että on turha puhuakin, että Venäjällä on maaorjuutta ja että valta on jo porvarillista, — „*süis*” Larinin ja oikeauskoisten kaavat ovat „*samanlaisia*”!! Tempu on tehty. Martovia uskova lukija — narrattu.

Itse asiassa „kaava” taikka oikeamminkin oikeauskoisten vastaus sanoo, että Venäjän vanha valta „*ottaa jälleen askelen tiellä, joka johtaa* porvarilliseksi monarkiaksi *muuttumiseen*” ja että tällöin puolustetaan nimenomaan sellaista kapitalistisen kehityksen tietä, joka „*säilyttäisi nimenomaan feodaalityypisille* maanomistajille heidän valtansa ja tulonsa”, että tällaisen asiointilan seurauksena „*taloudellisen ja poliittisen elämän perustekijät, jotka aiheuttivat*” ensimmäisen kriisin XX vuosisadan alussa, „*vaikuttavat edelleenkin*”.

Larin sanoo: valta on jo porvarillista, ja sen tähden vain „*luutuneen kaavamaisuuden*” kannattajat puhuvat „*vallan jäämisestä*” feodaaleille, aikaisemman nousun „*perustekijät*” *eivät* sen tähden enää vaikuta, „*„kelpaamattomaksi käyneen entisyyden*” tilalle” on sen tähden rakennettava jotain uutta.

„Oikeauskoiset” sanovat: valta *ottaa jälleen askelen tiellä, joka johtaa* porvarilliseksi (ei yleensä vallaksi, vaan) monarkiaksi *muuttumiseen*, ja tällöin todellinen valta jää feodaalien käsiin, säilyy heillä, joten entisten tendenssien, entisen tyyppisen kehityksen „*perustekijät vaikuttavat edelleenkin*”, ja sen tähden ne, jotka puhuvat „*kelpaamattomaksi käyneestä entisyydestä*”, ovat likvidaattoreja, jotka *todellisuudessa* ovat liberaalien vankina.

Molempien kaavojen, molempien vastausten vastakkaisuus on selvää. Meillä on tässä kaksi erilaista *täydellistä* vastausta, jotka vievät erilaisiin johtopäätöksiin.

Martov tempuilee à la* Burenin vedotessaan siihen, että *molemmissa* vastauksissa „*puhutaan*” muka „porvarillisen monarkian synnystä”. Yhtä hyvin voitaisiin vedota

* — kuin. *Toim.*

siihen, että kummassakin vastauksessa tunnustetaan Venäjän jatkuva kapitalistinen kehitys! Kapitalistisen kehityksen yleisen tunnustamisen *pohjalla* (sen tunnustavat kaikki marxilaiset ja kaikki, jotka tahtovat olla marxilaisia) *kiistellään* sen tasosta, muodosta ja ehdoista. Mutta Martov hämää kiistanalaisen, esittääkseen kiistattoman väittelykohteeksi! Sillä pohjalla, että *yleisesti* tunnustetaan vanhan vallan kehittyvän *tietä, joka johtaa porvarilliseksi monarkiaksi muuttumiseen* (sen tunnustavat kaikki marxilaiset ja kaikki, jotka tahtovat olla marxilaisia), kiistellään tuon muuttumisen asteesta, muodosta, ehdoista, kulusta, mutta Martov hämää kiistanalaisen (vaikuttavatko entiset tekijät edelleenkin? onko sallittavaa, että kieltäydytään vanhoista muodoista? j.n.e.), esittääkseen kiistattoman väittelykohteeksi!

Että XIX ja XX vuosisatojen Venäjällä valta yleensä kehittyy „tietä, joka johtaa porvarilliseksi monarkiaksi muuttumiseen”, sitä Larin ei kiellä, samoin kuin sitä ei ole kieltänyt tähän saakka *kukaan* ymmärryksen omaava henkilö, joka tahtoo olla marxilainen. Se, että ehdotetaan laatusana porvarillinen vaihdettavaksi sanaan plutokraattinen, antaa väärän arvion muuttumisasteesta, rohkenematta silti *periaatteessa* kiistää, että todellisena „tienä”, todellisen kehityksen tienä *on* nimenomaan tämä muuttuminen. Yritettäköönpä väittää, että vuosien 1861—1904 monarkia (t.s. nykyaikaiseen verrattuna epäilemättä vähemmän kapitalistinen monarkia) *ei* edusta Nikolain, maaorjuuden aikaan verrattuna *yhtä* askelta tiellä, joka johtaa „porvarilliseksi monarkiaksi muuttumiseen”!

Martov ei edes yritä väittää sellaista, vaan päinvastoin „yhtyy” V. Miroviin, joka väittäessään Larinia vastaan viittaa nimenomaan Witten reformien, samoin kuin 60-luvun reformien porvarilliseen luonteeseen!

Lukija saa nyt itse antaa arvion Mirovin ja Martovin „taitavuudesta”. Ensin he toistavat Larinia vastaan ne samat perustelut, jotka „oikeauskoiset” esittivät *puolitoista vuotta* sitten Martovin ja Mirovin lähimpiä ystäviä, hengenheimolaisia ja kollegoja vastaan, ja sitten he uskottelevat lukijalle, että niin Larinin kuin „oikeauskoistenkin” „kaavat” ovat samanlaisia.

Tuo ei ole vain näyte politiikalle vastakkaisesta kirjallisuudesta viisastelusta (sillä politiikka vaatii muotoiltuja

suoria vastauksia, kun taas kirjailijat usein rajoittuvat puhumaan kiertäen kaartaen), tuo on näyte kirjallisuuden alentamisesta burenilaisuuden tasalle.

Lainatessaan ylempänä siteeratut Larinin sanat, että „jollei ole mitään muuttunut j.n.e., niin silloin ei auta muu kuin taistella likvidaattoreja vastaan”, Martov vastaa hänelle:

„Me olemme tähän asti luulleet, että tehtävämme määräytyvät sen mukaan, minkälainen on sosiaaliselta rakenteeltaan se yhteiskunta, jossa me toimimme, ja että toimintamuotomme määräytyvät ensiksi noista tehtävistä ja toiseksi *poliittisista oloista*. Vallan sosiaalisella luonteella ei sen tähden ole *välitöntä* (kursivointi Martovin) yhteyttä tehtäviemme ja toimintamuotojemme määräytymiseen”.

Tämä ei ole vastaus, vaan sisällyksetön kartteleva fraasi. Martov yrittää jälleen hämätä kysymyksen, kääntää väitelyn pois siitä, mistä väitellään. Kysymys ei ole siitä, onko vallan sosiaalisella luonteella *välitön* vai *välillinen* yhteys tehtäviin ja toimintamuotoihin. Oletettakoon tuo yhteys *välilliseksi* — asia ei siitä lainkaan muutu, koska tunnustetaan läheinen ja erottamaton yhteys. Eikä Martov uskalla sanoa *sanaakaan* läheisen ja erottamattoman yhteyden tunnustamista vastaan. Hänen vetoamisensa „poliittisiin oloihin” on hiekan heittämistä lukijan silmiin. „Vallan sosiaalisen luonteen” asettaminen „poliittisten olojen” vastapainoksi on yhtä järjetöntä kuin se, että minä asettaisin ihmisten valmistamat kalossit upokkaiden vastakohdaksi. Upokkaat ovat juuri kalosseja. Ja muunlaisia kuin ihmisten valmistamia kalosseja ei ole olemassa. Vallan luonne onkin juuri poliittiset olot. Ja muuta luonnetta kuin sosiaalista ei vallalla ole.

Summaksi saamme, että Martov „on jutellut” kiertäen kaartaen eikä ole vastannut Larinille. Hän ei ole vastannut siksi, ettei hänellä ole mitään vastaamista. Larin on aivan oikeassa siinä, että se, mitä mieltä ollaan „vallan sosiaalisesta luonteesta” (sen taloudellisesta luonteesta, jos sanotaan tarkemmin), on kiinteässä ja erottamattomassa yhteydessä siihen, mitä mieltä ollaan „tehtävästä ja toimintamuodoista”. Sekä Larin että „oikeauskoiset” ovat tämän yhteyden tiedonneet ja tuoneet esiin. Martovin (ja hänen

perhekuntansa) katsomuksissa ei yhteyttä ole. Sen tähden. Martovin täytyy kieroilla ja selviytyä „upokkaiden” avulla. Kuulkaapa edelleen:

„Enemmän tai vähemmän selvänä näillä menshevikeillä (Martov viittaa *esimerkiksi* Koganiin, „*Obrazovanije*” 1907) vilahteli ajatus-työväenluokan asteittaisesta, niin sanoaksemme, elimellisestä „kiinnikasvamisesta” siihen „lailliseen maahan”*, joka sai perustuslaillisen järjestyksen ituja: „porvariston” (eikö „plutokratian”? eikö?) „kesäkuun 3 pnä saamiin etuoikeuksiin asteittaisesta ulottamisesta demokraattisten, ainesten laajoja piirejä käsittäväksi”. Jos tämä olisi todellakin ollut nykyisen „likvidaattoruuden”, lainausmerkeissä sanoen, eli nykyisen „legalismin” periaatteellinen perusta, niin meillä olisi perinteidemme todellinen likvidointi, todellinen periaatteeksi korotettu legalismi, periaatteellinen eroaminen kaikesta entisyydestämme. Sellaista likvidaattoruutta vastaan meidän olisi käytävä tosi taistelua... Joudummeko tosiaankin näkemään reformisteja, jotka *luikertavat* uudistetun tolmattshovilaisuuden järjestelmään?” Ja tässä kohdassa Martov huomauttaa: „En tietenkään (!!)

epäile Larinilla olevan reformistisia tendenssejä”. Tarvitsimme tämän pitkän otteen näyttääksemme lukijalle Martovin „maneerin” täysin havainnollisesti. Hän myöntää, että Koganilla (menshevikillä, joka on järjestelmällisesti ollut Martovin kumppanuksena vastuunalaisissa „töissä”) reformismi „vilahtelee enemmän tai vähemmän selvänä”. Hän myöntää, että *jos* likvidaattoruuden periaatteellisena perustana olisi reformismi, niin se olisi „eroamista entisyydestä”. Hän heittää kaikuvan, kirkuvan, efektiivisen fraasin „reformisteja” vastaan, „jotka luikertavat” j.n.e. Ja hän lopettaa... millä luulette hänen lopettavan? — vakuuttamalla, että hän *tietenkään* „ei epäile” Larinilla olevan reformistisia „tendenssejä”!!

Tämähän on prikulleen Eduard Bernsteinin, Jean Jaurèsin tai Ramsay MacDonaldin puhetta. Kaikki he „myöntävät”, että erällä „äärimmäisillä” „vilahtelee”... jotain pahaa, reformismia, liberalismia. Kaikki he myöntävät, että *jos heidän* politiikkansa „periaatteellisena perustana” olisi liberalismi, niin se olisi „eroamista entisyydestä”. Kaikki he heittävät kaikuvia, kirkuvia, efektiivisiä fraaseja

* Ehkei kaikki lukijat ymmärrä tätä gallisismiä, joka tuntuu minusta äärimmäisen epäonnistuneelta. „Laillinen maa” on kirjaimellinen käännös ranskan-kielisestä sanonnasta *pays légal*, jolla tarkoitetaan niitä luokkia tai väestöryhmiä ja -kerroksia, jotka ovat edustettuna parlamentissa ja nauttivat perustuslaillisia etuoikeuksia erotukseksi kansanjoukoista. Muuten luonnehtivaa Martovin hoiper-telun arvostamiseksi. Hän ei tahdo myöntää, että vuosien 1908—1910 Venäjä on ottanut „vielä askelen tiellä, joka johtaa porvarilliseksi monarkiksi muuttumiseen”. Mutta hän myöntää, että „porvaristo” (eikä „plutokratia”) „sai” 3.VI.1907 „perustuslaillisen järjestyksen ituja”. Ymmärtäköön, ken voi!

„liberaaleja” vastaan, „jotka luikertavat” j.n.e. Ja kaikki lopettavat... vakuuttamalla, että he „eivät epäile” Larineilla... anteeksi, heidän avomielisemmällä, „oikeistolaisemmilla” tovereillaan, hengenheimolaisillaan, ystävillään, kollegoillaan, kumppaneillaan olevan liberaalis-porvarillisia tendenssejä.

Siinäpä se juttu onkin, että Larin on siteeraamissamme artikkeleissa esittänyt mielipide-„järjestelmän”, mikä on ilmeisintä, aidointa reformismia! Tämän kieltäminen on samaa kuin vastustaa sitä, mikä on ilmeistä, samaa kuin riistää reformismi-käsitteeltä koko sen ajatussisältö. Mutta jos rupeatte „kumoamaan” Larinia, „tuomitsemaan” „periaatteellisen” reformismin, heittämään kaikuvia fraaseja „luikertelevia” vastaan ja samalla oheisesti, välittömästi vakuuttamaan, että te „ette epäile” Larinia reformismin kannattajaksi, niin sitenhän te paljastatte itsenne täydellisesti. Sitenhän te todistatte täydellisesti, että vetoamiseen „periaatteelliseen” vihamielisyyteenne „periaatteellista reformismia” kohtaan on teille samaa kuin se jumalan nimeen vannominen, jolla kaupustelija säästää vakuuttelujaan: „uskokaa, sanon kuin armonistuimen edessä, kalliimmaksi se on itselleni käynyt”.

Uskokaa, sanon kuin armonistuimen edessä: tuomitsen periaatteellisen reformismin, *mutta* Larinia en „epäile” reformismin kannattajaksi (nuo *epäilevät* oikeauskoiset ovat todellakin inhottavaa väkeä!) ja yhdyn täydellisesti Lariniin käytännöllisessä likvidaattoruudessa.

Sellainen on nykyisen venäläisen opportunistin „täydellinen kaava”.

Kas tässä näyte siitä, miten tuota kaavaa käyttää *itse* Martov, jota naiivit (tai *uuden* ryhmittymisen syvyyttä ymmärtämättömät) ihmiset yhä vieläkin pitävät „varmana” ei-likvidaattorina:

„Taktikka, joka on hahmottumassa niin sanottujen „likvidaattorien” toiminnassa”, kirjoittaa Martov ss. 9—10, on „taktiikkaa, joka asettaa keskiöksi julkisen työväenliikkeen ja pyrkii laajentamaan sitä kaikkiin mahdollisiin suuntiin etsien tuon julkisen työväenliikkeen *sisältä* (kursivointi Martovin) ja vain sieltä” (huomatkaa: ja vain sieltä!) „aineksia puolue-elämän uudestisyntyä varten”.

Noin sanoo L. Martov. Ja tuo juuri onkin reformismia, joka *luikertaa* uudistetun tolmatshovilaisuuden järjestelmään. „Luikertaa”-sanon kursivoinnin olen lainannut

samaiselta Martovilta, sillä tärkeää on se, että vast'ikään siteeraamissamme sanoissa hän, Martov, saarnaa *todellisuudessa juuri* luikertelua. Ja vaikka te tuon saarnan ohessa vannoisitte ja noituisitte kuinka paljon tahansa „periaatteellista reformismia” vastaan, niin *asia* ei siitä muutu. Sanoessaan: „ja vain sieltä”, sanoessaan: „keskiöksi”, Martov todellisuudessa ajaa nimenomaan reformistista linjaa (vuosien 1908—1910 Venäjän erikoisoloissa), ja jumalan nimeen vannomisiin, lupauksiin, vakuutteluihin ja valoihin uskookoot lapsenkengissä kävelevät poliitikot.

...1850-luvun alussa Marxin ja Willich-Schapperin kiistat pyörivät nimenomaan (!!) sen kysymyksen ympärillä, joka koski salaisten yhdistysten merkitystä ja mahdollisuutta ohjata *niistä* käsin poliittista taistelua... Blanquillaiset (60-luvulla Ranskassa) „valmistautuivat” noihin tapahtumiin (bonapartisin romahdukseen) järjestämällä salaisia yhdistyksiä ja säilömällä niihin yksityisiä työläisiä; sitä vastoin ranskalaisten marxilaisten jaosto... oli yhteydessä työväenjärjestöihin, perusti niitä ja „taisteli legaalisuuden puolesta” kaikin keinoin”...

Kumpikaan esimerkki ei ole *juuri* siitä oopperasta. Marxin ja Willichin välillä 50-luvulla samoin kuin blanquillaisien ja marxilaisten välillä 60-luvulla *ei lainkaan* kiisteltä *siitä*, pitäisikö „vain” „rauhallisista, siedetyistä” (Martov, s. 10, „Zhizn” № 1) järjestöistä etsiä „aineksia puolue-elämän uudestisyntyä varten”. Martov tietää tämän mainiosti, ja suotta hän yrittää johtaa lukijaa harhaan. Kumpaakaan *noista* kiistoista *ei* käyty työväenpuolueen „uudestisyntystä”, sillä eihän silloin voitu edes kiistellä sen uudestisyntystä, jota ei *siihen mennessä* ollut lainkaan ollut. Kumpaakin kiistaa käytiin nimenomaan siitä, tarvitaanko yleensä *työväen*liikkeeseen nojautuvaa *työväen*puoluetta, *luokkapuoluetta*. Juuri tämän kielsivät sekä Willich että 60-luvun blanquillaiset, minkä tietää hyvin Martovkin, joka puhumalla siitä, mikä nyt on kiistatonta, yrittää suotta *hämätä* sen, mikä *nyt* on kiistanalaista. *Ei* 50- ja 60-luvulla eikä myös *muulloinkaan* Marx ole ollut sillä kannalla, että etsittäisiin „vain” rauhallisista ja siedetyistä järjestöistä aineksia puolue-elämän uudestisyntyä tai syntyä varten, ja *vieläpä 70-luvun lopullakin*, kapitalismin ja porvarillisen monarkian kehitystason ollessa verrattomasti korkeamman, Marx ja Engels aloittivat *armottoman* sodan saksalaisia opportunisteja vastaan, jotka

likvidoivat Saksan „puolue-elämän” äskeisen menneisyyden; itkivät „äärimmäisyyksien” vuoksi, puhuivat liikkeen „kulttuurisemmista” muodoista („eurooppalaistamisesta”, Venäjän nykyisten likvidaattorien kielessä) ja puolustivat sitä ajatusta, että „uudestisyntyn aineksia on etsittävä” „vain” „rauhallisista ja siedetyistä” järjestöistä j.n.e.

„Teen yhteenvedon”, kirjoittaa Martov. „Kyllin riittävänä teoreettisena perusteluna ja poliittisena puolustuksena sille, mitä marxilaisuudelle uskollisina pysyneet menshevikit nykyään tekevät, on se tosiasia, että nykyinen järjestelmä sinänsä on sisimmältään ristiriitainen itsevaltiuden ja perustuslaillisuuden yhdistelmä ja että Venäjän työväenluokka on kypsä Lännen edistyneimpien maiden työläisten tapaan kouraisemaan tuota järjestelmää niiden ristiriitojen akilleenkantapäältä”.

Nämä Martovin sanat („kyllin riittävänä”) ovat *kyllin riittäviä* tehdäksemme niin ikään oman yhteenvetomme. Martov pitää „kyllin riittävänä” sitä, minkä tunnustavat myös kadetit ja osa lokakuulaisista. Juuri „Retsh” asetti vuoden 1911 tammikuussa kysymyksen siten kuin Martov oli ehdottanut sen asetettavaksi elokuussa 1910: muka ristiriitainen perustuslaillisuuden ja ei-perustuslaillisuuden yhdistelmä; kaksi leiriä — perustuslain kannattajat ja sen vastustajat. Martovista on „kyllin riittävää” se, mikä on *kyllin riittävää* „Retshistä”. Siinä ei ole *graaniakaan* marxilaisuutta. Marxilaisuus on siitä haihtunut olemattomiin ja vaihtunut liberalismiin. Marxilaisesta ei ole missään *tapauksessa* „riittävää” se, että meillä on olemassa „ristiriitainen yhdistelmä”. Marxilaisuus alkaa vasta siitä, mistä aletaan tiedota ja ymmärtää, että tuo totuus on riittämätön, että siinä on lusikallinen totuutta ja tynnyrillinen valhetta, että se hämää ristiriitojen syvällisyyden, kaunistelee todellisuutta ja kieltää ainoat mahdolliset keinot selviytyä tilanteesta.

Vanhan järjestelmän ja perustuslaillisuuden „ristiriitaista yhdistelmää” ei ole ainoastaan nyky-Venäjällä, vaan myös nyky-Saksassa ja jopa nyky-Englannissakin (lordien huone; kruunupään riippumattomuus kansanedustajista ulkopoliittikan kysymyksissä j.n.e.). Herää kysymys, mikä *todellinen* asenne (t.s. hyvistä toivotuksistaan ja hyväntahtoisista puheistaan huolimatta) on sillä poliitikolla, joka sanoo, että venäläiselle on „kyllin riittävää” sen tunnustaminen, mikä pitää paikkansa niin Saksan kuin

Englanninkin suhteen? Sellaisella poliitikolla on *todellisesti liberaalin*, kadetin asenne. Meillä ei edes porvarillisella demokraatillakaan, jos hän on vähänkin johdonmukainen, voi olla eikä ole sellaista asennetta. Martovin *viimeinen sana*, hänen loppukaavansa, joka tekee yhteenvedon koko likvidaattorien väittelystä, ilmaisee hyvin tarkasti, hämmästyttävän selvästi, tyhjentävän täydellisesti *liberaalien* katsomukset, joita ajetaan läpi muka marxilaisen lipun suojassa.

Kun liberaalit — eivätkä ainoastaan kadetit, vaan myös osa lokakuulaisista — sanovat: toimintamme *kyllin riittävä*nä teoreettisena perusteluna ja poliittisena puolustuksena on vanhan järjestelmän ja perustuslaillisuuden sisäisesti ristiriitaisen yhdistelmän tunnustaminen, niin liberaalit pysyvät täysin uskollisina itselleen. Näissä sanoissa he antavat todella tarkan liberaalisen kaavan, vuosien 1908—1910 (ellei 1906—1910) aikaisen liberaalien politiikan kaavan. Vain silloin ja vain sikäli marxilainen tuo ilmi marxilaisuutensa, kun hän selittää tuon kaavan *puutteellisuuden ja valheellisuuden*, kaavan, joka hävittää sen erikoisuuden, joka periaatteellisesti, perinpohjaisesti erottaa Venäjän „ristiriidat” Englannin ja Saksan „ristiriidoista”. „On kyllin riittävä, kun myöntää, että meillä on hyvin paljon sellaista, mikä on ristiriidassa perustuslaillisuuden kanssa”, sanoo liberaali. „Sen myöntäminen on kerrassaan riittämätöntä”, vastaa marxilainen. „On käsitettävä, että „perustuslaillisuudelle” *yleensä* ei ole olemassa alkeellista, pohjimmaista, kardinaalista, oleellista, välttämätöntä perustaa. Liberalismin perusvirhe on nimenomaan siinä, että se tunnustaa tuon perustan olevaksi, vaikkei sitä ole, ja tuo virhe selittää liberalismin voimattomuuden ja saa selityksensä porvarillisen kaunosieluisuuden voimattomuudesta”.

Jos tämä poliittinen antinomia käännetään taloudelliselle kielelle, niin sille voidaan antaa seuraava sanamuoto. Liberaali luulee, että taloudellisen (kapitalistisen) kehityksen tie on jo osoitettu, määritelty, lopullinen, että kysymyksessä on *tällä* tiellä olevien haittojen, ristiriitojen poistaminen. Marxilainen on sitä mieltä, että tämä osoitettu kapitalistisen kehityksen tie ei vielä johda ulos umpikujasta *huolimatta* sellaisista eittämättömistä taloudellisen kehityksen porvarillisista edistysaskeleista kuin vuoden 1906

marraskuun 9 päivä (tai 14.VI.1910), kuin III Duuma y.m. ja että on olemassa *toinen, myöskin* kapitalistisen kehityksen tie, joka vie valtatielle, tie, johon on viitattava, josta on tehtävä selkoa, jota on valmistettava, puolustettava ja ajettava läpi käytännössä liberalismiin kaikista epäroimisista, kaikesta uskonpuutteesta ja pelkuruudesta huolimatta.

Martov väittelee Larinin kanssa ikään kuin hän olisi Larinia paljon „vasemmistolaisempi”. Ja monet naiivit ihmiset antavat pettää itseään sanoen: Potresov, Levitski, Larin ovat tietysti likvidaattoreja, he ovat tietysti äärimmäisiä oikeistolaisia, no, sen tapaisia kuin meidän Rouanet, mutta Martov, Martov ei toki ole likvidaattori! Mutta Larinia ja luikertelevia reformaattoreja vastaan suunnatut Martovin efektiiviset fraasit ovat todellisuudessa vain silmän lumetta, sillä *johtopäätöksessään*, viimeisessä sanassaan, yhteenvedossaan Martov *nimenomaan* tukee Larinia. Martov ei ole yhtään „vasemmistolaisempi” kuin Larin, hän on vain parempi diplomaatti, periaatteettomampi kuin Larin ja piiloutuu keinokkaammin kirjavien näennäisesti „marxilaisien” sanariepujen taa. Martovin johtopäätös: ristiriitaisen yhdistelmän tunnustaminen on „kyllin riittävä” — on nimenomaan sitä likvidaattoruuden (ja liberalismiin) *vahvistusta*, jota Larin kaipaa. Mutta Larin tahtoo tuon johtopäätöksen perustella, todistaa, ajatella loppuun asti, tehdä periaatteelliseksi. Ja Martov sanoo Larinille niin kuin Vollmar, Auer ja opportunistin muut „vanhat varpuset” sanoivat nuorelle opportunistille Eduard Bernsteinille: „Kallis Larin... tuota noin: kallis Eetu (lyhennys Eduardista), olet aasi! Se pitää tehdä, mutta siitä ei saa puhua”. „Kallis Larin, teille ja meille on käytännöllinen likvidaattoruus „kyllin riittävä”, „kyllin riittävä” on vanhan järjestelmän ja perustuslaillisuuden ristiriidan liberaalinen tunnustaminen, mutta älkää herran nimessä menkö pitemmälle, älkää „syventäkö”, älkää etsikö periaatteellista selvyyttä ja täydellisyyttä, älkää tehkö arvioita „nykyisestä ajankohdasta”, *sillä sellainen paljastaa niin teidät kuin meidätkin*. Tehkäämme, mutta älkäämme puhuko”.

Martov opettaa Larinia olemaan opportunisti.

Ei pidä istua kahdella tuolilla, sanoo Larin Martoville, heille kummallekin kalliin likvidaattoruuden periaatteellista selitystä ja puolustelua vaatien.

— No mikä opportunisti te sitten olette, vastaa Martov, ellette osaa istua kahdella tuolilla? Mikä opportunisti te sitten olette, kun vaaditte käytännön tarkkaa, avomielistä ja selvää periaatteellista puolustelua? Oikean opportunistin pitää nimenomaan istua kahdella tuolilla, hänen pitää nimenomaan puolustaa „prosessi-taktiikkaa” (johdattakaapa mieleenne vuoden 1901 kauden Martynov ja Kritishevski), ajelehtia virran mukana, peittäen jälkensä ja karttaen kaikkea periaatteellisuutta. Osaahan Bernstein nyt (Vollmarilta, Auerilta y.m. saamiensa oppituntien jälkeen) olla revisionisti *eikä ehdota* mitään muutoksia *oikeauskoiseen* Erfurtin profession de foi'hin⁶¹. Meidänkin on osattava olla likvidaattoreja *eikä ehdotettava* mitään muutoksia nykyisen ajankohdan „kirottuja kysymyksiä” koskevaan *oikeauskoiseen* viralliseen vastaukseen (vuodelta 1908)⁶². Tosi opportunistina oleminen, kallis ja rakas Larin, vaatii *luikertelemista* mikäli kysymyksessä ovat teot, oma käytännöllinen työ, oman toiminnan luonne, mutta sanoissa, yleisön silmissä, puheissa, lehdistössä meidän ei ainoastaan pidä olla etsimättä teorioita *luikertelemisen* puolustamiseksi, vaan päinvastoin, on huudettava äänekkäämmin luikertelijoita vastaan, uutterammin vannottava ja vakuuteltava, että me emme ole luikertelijoita.

Larin on vaiennut. Hän ei kaiketi voinut olla sisimmässään tunnustamatta, että Martov on taitavampi diplomaatti ja hiotumpi opportunisti.

Martovin loppukaavaa on tarkasteltava vielä eräältä puolelta: „kyllin riittävää” on vanhan järjestelmän ja perustuslaillisuuden yhdistelmän ristiriitaisuuden tunnus-taminen. Verratkaa tätä kaavaa V. Levitskin *kuuluun* kaavaan: „*Ei* hegemoniaa, *vaan* luokkapuolue” („Nasha Zarja”, № 7). Levitski (— „Nasha Zarjan” Larin) on tässä kaavassa vain selvemmin, avomielisemmin ja periaatteellisemmin ilmaissut sen, minkä Potresov sotki, hämäröitti ja verhosi mutkikkailla sanonnoillaan, *siivotesaan* ja uusiessaan Plehanovin ultimaatumien vaikutuksesta hegemoniaa *vastustavaa* artikkeliaan.

Martovin kaava ja Levitskin kaava ovat saman mitalin eri puolia. Tämän seikan selittäminen Martoville, joka ei ole ymmärtävinään hegemonia-ajatuksen ja

likvidaattoruuskysymyksen yhteyttä, tulee olemaan seuraavan artikkelin aiheena.

P. S.* Tämä artikkeli oli jo annettu ladottavaksi, kun saimme „Delo Zhiznin” 2. numeron, jossa oli loppuosa J. Larinin artikkelista: „Oikealle — ja täyskäännös”. Tässä uudessa likvidaattorien aikakauslehdessä Larin esittää yhtä selvästi kuin ennenkin reformismia, jonka kannalla L. Martov „ei tietenkään epäile” J. Larinin olevan. Rajoitumme toistaiseksi reformistisen ohjelman *olemuksen* esittämiseen:

„Hämmentyneisyyden ja epätietoisuuden tilaa, jolloin ihmiset eivät yksinkertaisesti tiedä, mitä on odotettavissa huomispäivänä ja mitä tehtäviä he asettaisivat itselleen,— juuri sitä merkitsevät epätietoisien odotuksen mieliala ja hämärät toiveet joko sitten vallankumouksen toistumisesta tai siitä, että „sittenpäähän nähdään”. Vuorossaolevana tehtävänä ei ole turha epämääräinen odottelemine, vaan laajojen piirien perehdyttäminen siihen johtoajatukseen, että Venäjän elämässä koittaneella uudella historiankaudella työväenluokan täytyy järjestäytyä, ei „vallankumousta varten” eikä „vallankumouksen odottamiseksi”, vaan ilman muuta puolustukseen varmasti ja suunnitelmallisesti omia erikoisetujaan elämän kaikilla aloilla; kootakseen ja kouluttaakseen joukkonsa tässä monipuolisessa ja vaikeassa toiminnassa; kasvattaakseen ja kartuttaakseen sillä tavalla sosialistista tietoisuutta yleensä; oppiakseen suunnistautumaan (saamaan selvää asioista)— ja pitämään puolensa! — Venäjän yhteiskuntaluokkien mutkallisten keskinäisuuhteiden oloissa, muun muassa silloin, kun sitä vastaisuudessa ruvetaan uudistamaan perustuslaillisesti, feodaalisen taantumuksen taloudellisesti väistämättömän itse-ehytymisen tapahduttua” (s. 18).

Tämä tiradi ilmaisee täsmälleen koko sen hengen ja tarkoituksen, mikä on Larinin „ohjelmalla” ja *kaikilla* „Nasha Zarjan”, „Vozrozhdenijen”, „Delo Zhiznin” y.m. likvidaattoruuskantaisilla kirjoitelmilla aina L. Martovin „kyllin riittävästi” erittelemääme kirjoitusta myöten. Tuo tiradi on mitä aidointa ja täydellisintä reformismia. Emme voi nyt pysähtyä käsittelemään tuota tiradia; emme voi tässä eritellä sitä niin yksityiskohtaisesti kuin se ansaitsisi tulla eritellyksi. Rajoitumme tekemään vain lyhyen huomautuksen. Vasemmistolaiset kadetit, puolueettomat sosialistit, pikkuporvarilliset demokraatit (sen tapaiset kuin „kansansosialistit”) ja reformisteista ne, joilla on halua esiintyä marxilaisina, propagoivat työväenohjelmaa: kootkaa voi-

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

mianne, kasvattakaa itseänne, oppikaa, puolustakaa etujanne *yksinkertaisesti* sen vuoksi, että pitäisitte puolenne tulevassa perustuslaillisessa uudistuksessa. Moinen ohjelma tyypistää, kaventaa ja sterilisoi työväenluokan poliittisia tehtäviä vuosina 1908—1911 yhtä paljon kuin „ekonomistit” sterilisoivat noita tehtäviä vuosina 1896—1901. Entiset ekonomistit, pettäen sekä itseään että muita, vetosivat mielellään Belgiaan (reformismin ylivoiman Belgiassa ovat äskettäin todistaneet de Man'in ja Brouckère'in mainiot teokset; palaamme vielä noihin teoksiin); uusekonomistit, t.s. likvidaattorit, vetoavat mielellään siihen, että Itävalta sai perustuslain v. 1867 rauhallista tietä. Niin entiset ekonomistit kuin likvidaattorimmekin ovat Euroopan työväenliikkeen ja demokratian historiasta valinneet sellaisia esimerkkejä, tapauksia, episodeja, jolloin työläiset syystä tai toisesta olivat heikkoja, tiedottomia, riippuvaisia porvaristosta,— ja esittävät moiset esimerkit esikuvaksi Venäjälle. Niin ekonomistit kuin likvidaattoritkin ovat proletariaattiin kohdistuvan porvariston vaikutuksen johtimia.

„Myst” № 4, maaliskuu 1911
Allekirjoitus: V. Iljin

Julkaistaan
„Myst” aikakauslehden
tekstin mukaan